

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Korak naprej.

J. Petrič.

Se le par mesecev je, kar smo se v našem listu pečali z vzroki fluktuacije in trdili, da je skrajni čas poiskati vzrokov tega pojava in najti sredstev, da se skupnosti škodljivo dejstvo čim preje odpravi. Da je bilo to mnenje opravičeno, dokazujejo doživljaji zadnjih časov.

Sodr. Dr. Tuma je takrat napisal članek in trdil, da je *vrok v železničarski organizaciji prekladajočega »bibanja« nezadostna izobrazba članov v socijalistični vedi in da bi se toraj na to polje moglo koncentrirati vse delo.* Pritrdili smo mu, dobrovedoč, da je le v izobrazbi moč, poleg tega pa smo vstrajali na stališču, da je v dosegu tega vzvišenega namena treba postranskih pripomočkov. Rekli smo, da je treba v železničarski organizaciji nekaj uvesti, kar bi imelo za indiferente ne samo privlačno silo, temveč bi jih tudi pridržalo v organizaciji. Kakošno pomožno sredstvo naj bi to bilo, je pač vse eno in le mimogrede smo omenili, da bi morda vpeljava smrtne odpravnine imela tako lastnost. S tem mnenjem nismo bili osamljeni. Nasprotno so čutili in iskali vzrokov fluktuacije naši sodruzi v drugih krajih, in po pritisku vseh skupaj je bila centrala konečno primorana, da se je začela pečati s stvarjo. Vprašanje je pa bilo vsekakor jako kočljivo in za konečno rešitev še-le tedaj zrelo, ko so člani sami izrekli svoje mnenje. To se je zgodilo tekom zadnjih dveh mesecev in konečni efekt je tak, da smo z njim lahko zadovoljni.

Preko 70 odstotkov naših podružnic in vplačevalnic se je izreklo za vpeljavo smrtne odpravnine in če vsa znamenja ne varajo, potem bo, kakor početkom projektirano, stvar dne 1. julija t. l. gotova.

Z vresničenjem te zahteve članov bo nastal tudi precejšen preobrat v organizaciji sami, katerega se pa le lahko veselimo, kajti potom tega dosežemo veliko preje to, kar nam je soodr. Dr. Tuma priporočal.

Izobrazba članov se bo odslej lahko sistematično gojila, kar je bilo doslej absolutno nemogoče. V dokaz temu bo dobro, če se spomnimo nekoliko minulih časov.

Organizatorični vspehi železničarske organizacije so v obče vsekakor vsega vpoštovanja vredni, in posebno gmotna povzdiga železničarjev se ne da utajiti. Kako se je pa vse to doseglo? Iz skromnih početkov »bralnih društev« se je početkom 90-tih let razvilo ravno tako skromno »strokovno društvo železničarjev«, katerega naloga je bila spraviti pod svoje okrilje vse železničarje-nezadovoljneže.

Gotovo je, da so bili že takrat skoro vsi železničarji nezadovoljneži, res je pa tudi, da jih je le neznatno število poznalo cilje in smotre strokovnega društva in da toraj

na pozitivne uspehe niti misliti ni bilo. Naravno je, da je v okviru splošnega naraščanja delavske zavednosti naraščala tudi železničarska organizacija, ki pa še vedno ni bila tako močna, da bi lahko nastopala z aktualnimi zahtevami, ker z naraščanjem števila članov ni primerno naraščala tudi izobrazba in zavednost. Le izvanredno ugodne taktične poteze so v tistih časih omogočile malenkostne pridobitve, ki so kasneje jako olajšavale agitacijo. Spomnimo se n. pr. na oni čas, ko se je organizaciji posrečilo prepričati večino avstrijskih železničarjev, da so razmere v zavarovalnici proti nezgodam nezdrave in krivične.

Posledica je bila, da so prišli naši zaupniki v ta zavod in blagodejne posledice te pridobitve niso izostale. Ob enem je pa organizacija dobila v roke tudi sredstvo za nadaljne pridobitve in v teku razmeroma kratkega časa so sedeli naši zaupniki v vsih važnejših zavodih.

Zadostovalo je, če se železničarjem, ki se sicer v svoji veliki množini niso brigali za nobeno stvar, pokazalo na delo v teh zavodih, da se jih je pridobilo tudi za druge nič manj važne akcije.

Moč železničarjev je številno naraščala, ne pa zavednost železničarjev in zato je imel slaboznani prvi železniški minister *Gutenberg* kaj lahko stališče, ko je le 1897 razpustil »strokovno društvo železničarjev«, in so ta prav avstrijski čin z vso vnelo zastopali prvi pravi ljudski zastopniki klerikalnega kalibra, voljeni na podlagi *Badenijeve* pete kurije, najnesramnejše seveda »slovenski ljudski strankar« *Dor. Janez Nepomuk Kreh*. Seveda se je tedanji poskus vlade, odvzeti železničarjem koalicijsko svobodo, izjalovil, to pa le zaradi tega, ker je imelo maloštevilno zastopstvo zavednih železničarjev zadostno podporo pri drugih strokah in ker so naši prvi poslanci napeli vse sile, da se je odvrgla preteča nevarnost. Na razvalinah *Gutenbergove* kanoade se je ustvarila nova organizacija pod imenom »splošno pravovarstveno in strokovno društvo za Avstrijo«, in z vladnim terorizmom prekinjeno delo se je zopet nadaljevalo. Kako težavno je bilo to delo, vedo seveda samo tisti, ki so v tistih časih sodelovali, eno pa bodi povedano, da je bil tudi v tej »novi« organizaciji največji nasprotnik zopet — *nezavednost članov*. Poleg pridobitev vpliva v posameznih »dobrodelnih zavodih« so zahtevali člani tudi še gmotnih napredkov, kar je bilo z ozirom na že takrat se pojavljajočo draginjo pač umevno. Seveda je bila izvršitev teh zahtev tem težavnejša, ker je bila notranja slika organizacije veliko žalostnejša, kakor se je na zunaj kazala. Izključno le od taktike je bil odvisen vsaki uspeh.

Vzlic tem skrajnim neugodnostim je pa vendar organizacija dosegla lepih uspehov

in pred vsem prisilila merodajne faktorje na priznanje zaupnikov. Temelj organizacije pa o vsem tem ni pridobil veliko, kar posebno drastično dokazujejo najnovejši pojavi. Pojm razrednega boja in mejnarodne solidarnosti, je ostal veliki večini ogromne množice organiziranih železničarjev tuj, in hipni uspehi so odločali o napredku v njej. Najbolj se je to opazovalo pri znanih gibanjih leta 1905 in 1907. Velikanskemu, v zgodovini avstrijskih železničarjev neznemu navdušenju je sledila popolna brezbriznost, ki tudi ni ostala skrita nasprotnikom. Posledice tej neljubi prikazni pa tudi železničarjem niso izostale, in tako vidimo, da še danes ni izpolnjenih cela vrsta obljub iz let 1905 in 1907. nasprotno, da se dogovorjeno pogodbo krši tudi pri takih stvareh, ki so se početkom točno izvrševale.

Naravno je, da železničarjem to ne ugaja, ali mesto, da bi se na prsi potrkali in rekli: Temu smo sami vzrok!, pa zabavljajo čez svoje zaupnike in svojo organizacijo, češ: »Sami sleparji so, prav nič niso za nas naredili, — pozabijo pa pri tem popolnoma, da so oni sami tista ničredna organizacija, katero bi se moglo v prvi vrsti prav pošteno prijeti za lase. Vse te neljube prikazni so pa izključno le posledica nezadostnega poznanja bivstva organizacije, in služijo najbolj največjim sovražnikom delavstva, kapitalistom, ki jih tudi prav pridno in na najraznejše načine zase izkoriščajo. Plod teh prikazni je najbolj razviden v neprestanem ustanavljanju novih »delavskih« organizacij pod najrazličnejšimi firmami.

Te nove stvorbe so med primitivnejšimi delavci že tako zmedle pojm organizacije, da delavci že sami ne vedo več razločati, kam pripadajo in vsled tega hité kar trumoma svojim največjim sovražnikom v naročje.

Tako n. pr. vidimo ljudi, ki so vedno in ob vsaki priliki povdarjali svojo svobodomiselnost, da so danes včlanjeni v najreakcijonarn jših družbah. samo zato, ker baje njih organizacija za nje ni nič naredila, ali pa vidimo ljudi, ki so še pred nedolгим povdarjali svojo slovensko narodnost in protestirali proti potujčevanju, danes pa snujejo in agitirajo za izrečno nemško-nacionalne krumirske organizacije, ker baje v naši železničarski organizaciji njih koristi niso bile zastopane.

Takih in sličnih pojavov imamo nešteto; vsi pa dokazujejo, da je pojm strokovnih organizacij še nejasen in da je izobrazba v strokovnih organizacijah tisti predmet, kateremu se ni posvetilo dovolj pozornosti. Seveda bo prišel kedó in dejal: Zakaj se to tekom dvajsetih let, kar organizacija obstoji, ni naredilo? In sedaj prihajamo na to, da je bila vpeljava smrtne odpravnine kot pomožnega sredstva, neobhodno potrebna, da celó za 20 let zakasnjena.

(Konec prihodnjic.)

Iz seje socijalno - zavarovalnega odseka.

Poslabšanje železničarskega zavarovanja.
(Dalje.)

Sodr. Müller je konečno združil v kratkem plod razprav in dejal: Ekselencja Wolf je dejal koncem svojih izvajanj, gospod drorni svetnik Pollak je obrazložil gmotno stran in pravno dokazal, da so vladni predlogi, ki jih označa vlada v zakonskem načrtu, pravi in dobri.

Vsakdor mora pripoznati, da se ni niti z eno besedo dokazalo, da ima rop, ki se ga hoče izvršiti, pravno, moralno ali etično podlago. Železniško ministerstvo vidi vse le z denarnega stališča. Če pri stvari pridobi, potem pravi, da je pravna; če pa mora doplačati, potem je nemoralna. Kolikor časa je bil po večini železniški promet v rokah zasebnikov, toliko časa tudi članek VII. razširjevalnega zakona ni bila težkoča. Zasebne uprave so se trajno s tem sporazumele in vzlic temu že izplačevale prav mastne dividende.

V trenutku pa, ko je država prevzela večino teh podjetij, in ko bi imela vpeljati vzgledno socialno politiko, pa kar na mah ne more več prenašati teh bremen in prav revno se skuša iz kosti železniških pohablencev kovati kapital.

Ravno v tem tiči nevzdržljiv zistem, ker ima železniško ministerstvo najvišje nadzorstvo nad zavarovalnico in nje zakoni in je poleg tega tudi največji prizadeti podjetnik, ki naravno tako deluje, da ima od svojega podjetja, kar največ mogoči dobiček. 26 let je bil zakon o dolžnosti jamčenja v veljavi, 15 let je, kar imamo zavarovalni zakon proti nezgodam, in komaj štiri leta, od kar je nastopila država kot velepodjetnik, in že je pripravljena odpraviti vse ustvarjene socijalne reforme. Pod nadzorstvom železniškega ministerstva je nastala iz poklicno-zadružne zavarovalnice proti nezgodam popolnoma enostavna preša za rente. Ta zistem je treba to-raj odpraviti in železniško ministerstvo, ki je podjetnik, ne more biti ob enem tudi nadzorovalni organ.

Zasramovanje ljudske zbornice je, da v času ko se vsak prestolni govor, vsaka vladna izjava s socijalnimi reformami prične in konča, kadar vse meščanske stranke — seveda le pred volitvami — naglašajo z vsem povdankom potrebo socijalnih reform, ravno ista vlada prihaja in si upa posegati po starih zajamčenih železničarskih pravicah. Preko enoglasnega sklepa delavskega sveta gre enostavno na dnevni red, čeprav ta zahteva le status quo in se nič ne briga za javno mnenje. Pravi, da peticija s 104.000 podpisimi ni pristna,

ter vidi samo denar, ki bi se eventualno dal izprešati iz kosti pohablencev. V zgodovini socijalnih reform celega sveta ne najdemo para, da bi se hotelo novim krogom, ki bi morali že davno imeti to dobroto, dati to, kar bi se moralo drugim odvzeti.

Železniško ministerstvo je samo dokazalo, da časa, v katerem živimo ne razume, in da hiti od ene reakcije k drugi. Sestavljene tabele, ki jih imamo tu pred seboj in ki bi nas naj prepričale, da so zahteve po rentah velikanske in za bodoče čase neizvedljive, imajo namen preslepiti javnost. Tabele kažejo le aktivne dohodke in zamolče kilometrino ter časovne odškodnine kakor tudi vse druge premije, ki so pri strojnem osebju vpljane.

S tem se hoče dokazati, da presega mirovine dva in trikratno aktivne dohodke. S takimi umetnostmi seveda vlada ne bo spravila visokega odseka iz svoje poti, kajti v njem sedé tudi strokovnjaki, ki stvar poznajo. Gospod dvorni svetnik Pollak je dejal, da se njemu zdi nepravilno in nedopustno, da bi kdor je umirovljen imel več dohodkov, kakor oni, ki je še v aktivni službi.

Velepoštovani gospod dvorni svetnik!

Vse drugo je, če jaz lahko moja stara leta preživim zdrav in čvrst, kakor če sem pohabljen, ter sam sebi in drugim v nadlogo. Pred vsem pa naj se blagovoli upoštevati, da železničarji niso zavarovani za svoje aktivne dohodke, temveč za škodo, ki jih lahko doleti.

V utemeljevalnem poročilu stoji, da je jako veliko simulacije, tako da se že ne ve več, kako bi se temu odpomoglo. Priznam, da vsako pravico posamezniki izrabljajo, moram pa vzlic temu kot zastopnik železničarske organizacije oporekati, da se železničarja kar v obče proglašajo sleparjem in simulantom.

Enciklopedija medicinske vede, ki vsebuje poseben oddelek »Bolezni železničarjev« dokazuje težke bolezni živčnega sistema, katerim so železničarji podvrženi.

Gospoda moja! Če se peljete v I. ali II. razredu ali celo v rezerviranem polovičnem kupeju iz Dunaja v Trst, Reichenberg, Bodenbach i. t. d. ste že bolni in ste komaj v stanu jasno misliti. Koliko muk mora šele prestati strojevodja in kurjač, ki stojita ob vsakem vremenu na tesnem, odprtem prostoru stroja, ali pa sprevodnik, ki ima tekaje po vozovih stotero opravil. Mi se vozimo v najneugodnejših okoliščinah komaj vsaki teden enkrat in se še takrat vožnje bojimo, eksekutivno osebje se pa vozi

v sebi istovetne želje po izobrazbi, po znanstveni in umetniški izomiki smatrajoč kot nujno potrebo v svrhu svojega daljšega duševnega razvitka negovanje svojega skupnega materinskega jezika, — šele tedaj moremo govoriti o narodnosti. Predpogoj temu stremljenju pa je osebna svoboda in posest vsaj najprimitivnejših državljanskih pravic in vsaj elementarne izobrazbe. Narodnost je torej produkt kulture. Kajti, ako ne bi bila naprednjaška človeška kultura podelila ljudem osebne svobode in državljanskih pravic, ako ne bi bila osvobodila človeškega duha iz duševnega suženjstva, se ne bi bilo moglo narodnostno stremljenje niti proroditi, niti se dolgo razvijati. Zato tudi vidimo, da se je po celi srednji Evropi začela vzbujati narodnostna ideja šele proti koncu 18. in početkom 19. stoletja. Pri nas v Avstriji in s tem tudi na Slovenskem pa je ta ideja izbruhnila z vso silo na dan šele z letom 1848. Kakor pa dobro vemo iz zgodovine, so tej ideji pripravljali pot razni kulturni pojavi počenši s 15—16. stoletjem; reformacija, renesansa-humanizem (15., 16., 17. stol.) dopo prosvetljenosti (17—18. stol.), odprava podaništva in tlake, proglašitev človeških in državljanskih pravic, revolucije od konca 18. in zač. 19. stol. posebno one iz leta 1789 in 1848. Brez teh kulturnih pojavov ne bi bilo nikdar narodnosti, torej je narodnost čisti produkt človeške kulture in pomenja za njo brezdvomno velik napredek.

Toda, kakor se vsaka dobra ideja lahko pokvari od hudobnih in sebičnih ljudi, tako se je tudi narod-

vsaki dan z največjim naporom duševnih in fizičnih moči.

Ekselencja Wolf pravi v medključu, da naj ima ta postava veljavo le za tiste uslužbenke, ki bodo vstopili v službo še-le po veljavi tega zakona. Temu nasproti pravim, da naj si država išče tacihi norcev, ki bi kot strojevodje s plačo 1100 kron ali kot sprevodnik s 550 kronami, ali kot prometni uradniki s 1600 do 1800 kronami opravljali nevarno službo. Organizacija bo že poskrbela, če se železničarjem odvzame sedanje varstvo pri nezgodah, da bodo tudi oni natančno vpoštevali službene predpise do zadnje pičice in sicer v svojo lastno varnost. Če bo potem preostal res tako velikanski dobiček bodemo videli in ta račun prepuščamo umetnikom računstva v železniškem ministerstvu.

Mi smo v Avstriji navajeni in dobro vemo, koliko se moramo zanašati na besede raznih ekselenc. Da se pa ne bo morda mislilo, da hočem koga žaliti, zato hočem to trditev tudi takoj dokazati. Železničarjem se v tem zakonskem načrtu z neugodnim načinom proračuna rente, po katerem deloma slednja miruje, po načinu proizvodvanj in določilve rente, kakor s tem, ker se jim hoče odvzeti vpliv na upravo in kakor z neugodnim izjemnim stališčem, v katero je potisnjena obratna bolniška blagajna, zadaja težak in hud udarec. Posebno § 232, kakor tudi §§ 172, 173, 174, 176, 180, 185, 222, 219, 231 i. t. d. pomenjajo znatno oškodovanje in kršitev opravičenih koristi. Pozabilo se je, da se je leta 1894, ko se je ustvarilo izjemni zakon, moralo priznati tudi železničarjem izjemno stališče, ker so do takrat pri nezgodah stavili svoje zahteve na podlagi jamstvenega zakona iz leta 1869. in na podlagi §§ 1375 do 1327 občnega državlanskega zakona.

Najuglednejši parlamentarci, med drugimi: Inama pl. Sternegg, Unger, Huc, Kaizl, Lueger, Paltai, Pernerstorfer, Kronaweter in še več drugih, so se izrekli, da sedanji zakon niti od daleč ne nadomešča določb jamstvenega zakona.

Po jamstvenem zakonu je imel namreč ponesrečenec v eksekutivni službi pravico do odškodnine za bolečine, za zdravljenje, sedanji in prihodnji nadomestek za škodo, nasproti pa po sedaj veljavnem izjemnem zakonu ne dobi družega, kakor najvišjo rento 90%, oziroma pri popolnem pohabljenju 120% nezgodne rente.

V obeh zbornicah se je takrat popolnoma po pravici zahtevalo, da naj poleg nezgodne rente tudi še deloma ostane v veljavi jamstveni zakon in da naj v slučaju, če se železničar ponesreči v službi, dobi

nostna ideja pokvarila. Najledši dokaz za to imamo v naši jezikovno razkosani Avstriji. L. 1848. so si pripadniki najrazličnejših narodov na Dunaju ležali v objemu, vsi avstrijski narodi so si bili bratje, ni čuda, saj je bil stit absolutizem in je bila narodom priznana svoboda. V imenu te svobode so vse narodnosti začele zahtevati svoje pravice, predvsem enakopravnost v jezikovnem pogledu. V prvem trenutku navdušenja so bili vsi zato, toda kmalu se je začela delati razlika med narodnostmi, tisti narodi, ki so imeli moč v rokah, oziroma, ki so si jo po novi svobodi pridobili, tisti so začeli sebe poviševati nad druge, češ, da so več vredni, da lahko gospodujejo, med tem ko naj drugi, manj vredni, hlapčujejo. Ni treba še posebej povdarjati, da niso bili to delavski, pač pa le meščanski sloji tisti, ki so se po novi svobodi prvi okoristili, in zlorabljajo jo izkoristili narodnostno idejo v svoje samopašne namene na škodo drugih narodov.

In tako vidimo vstajati v naši Avstriji lepo po vrsti narodnostni šovinizem nemškega, poljskega, češkega in italijanskega meščanstva. Nemški šovinist bi hotel za vse čase uzakoniti nemško nadvlado črez vse ostale avstrijske narode, poljski bi hoteli imeti neomejeno oblast nad svojim rusinskim sosedom, češki državnopravnik bi pa rad svojega češkega kralja vsilil nemškemu prebivalstvu v čeških deželah, in naš Italijan bi hotel, četudi v manjšini, svoje historične privilegije večno ohraniti na škodo slovanski večini v Primorju. (Dalje prihodnjič).

Ljudsko štetje.

Poročal dr. Josip Ferfolja na tržaški deželni konferenci dne 24. marca 1910.

Ljudsko štetje, ki se ima vršiti letos v decembru, t. j. zopet enkrat po 10 letih, je velike važnosti tudi za nas socialne demokrate. Ono je le del narodnega vprašanja, in ker je to še vedno tako aktualno za mnogojeznično Avstrijo, je naravno, da se smatramo mi upravičene in tudi dolžne zanimati se za nje baš ob priliki naše deželne konference. Še posebej nam nalaga ta dolžnost dejstvo, da se nahajamo na vročem tržaškem ozemlju, kjer se delajo tako imenitne kupčije z narodnostjo, tako na italijanski kakor na slovenski strani, na škodo tržaškemu delavskemu ljudstvu in s tem obenem tržaški socialni demokraciji.

Predvsem si povejmo, kakšno stališče je treba zavzeti nasproti narodnemu vprašanju.

Narodnost je naravni pojav človeškega razvoja. O njej se še ne more govoriti tedaj, ko je človeštvo razčlenjeno še v rodove ali plemena, ko le neposredna krvna vez, oziroma le primitivni gospodarski interesi vežejo ljudi skupaj, niti ne moremo smatrati za narodnost ograničenje enega ali več plemen v državno-politično-gospodarske koristi nasproti drugi taki enoti. Šele tedaj, ko ljudje, govoreči isti jezik, imajo iste ali podobne običaje, in ne oziraje se na državno-politične meje, ki jih morda delijo, začutijo

poldrugo svoto normalne nezgodne rente. Če je pa dokazano, da vsled nezgode trajno hira, potem se mu naj da še posebna podpora, ki odgovarja razmeram in ki lahko dosega dvojno višino nezgodne rente.

(Konec prih.)

Službena pragmatika za državne uslužbence in železničarje.

Državni zbor se ravnokar peča s zakonskim načrtom, ki ima urediti službene razmere državnih uslužbencev. Tozadevne razprave so povzročile splošno nevoljo v prizadetih krogih in to popolnoma opravičeno. Načrt je bil predložen pod pretezo, urediti socialne in stanovske koristi širokih mas državnih uslužbencev, vendar pa ne more zakriti pravega povoda, namreč začrtati meje, ki naj bodo merodajne pri razdelitvi dolžnosti. Smer načrta je toraj že v naprej začrtana v smislu, da se name-rava omejiti vsako svobodno gibanje, ki je sicer zajamčeno vsakemu avstrijskemu državljanu v temeljnih zakonih,

Nas železničarjev se načrt v toliko tiče, ker se moramo že danes vprašati, kako bo naše stališče, kot uslužbencev državnih podjetij, če ta načrt postane zakon in toraj dobi veljavo. Avstrijski železničarji, pa bodi si državni, kot uslužbenci državnega podjetja, ali pa privatnih železnic, imajo svoje službene razmere na podlagi službene pragmatike.

Že dejstvo, da službene razmere na podlagi službene pragmatike nimajo postavne veljave, in ker se v predloženem zakonskem načrtu govori sploh o državnih uslužbencih, povzroča mnenje, da bi se morda nameravalo vsaj državne železničarje smatrati državnim uslužbencem in jih podvreči novemu zakonu. Če bi se hotelo to preprečiti, potem je neobhodno potrebno, da se z vso odločnostjo zahteva za železničarje poseben železničarski zakon, kateri naj bi ločno začrtal izključno le delokrog železničarjev.

Kakor pa današnje politične razmere kažejo, potem v doglednem času ne smemo pričakovati tozadevne rešitve in ker reakcijski elementi z vso silo delujejo, da se zadeva čim prej reši, je tudi naša naloga, da se z njo pečamo in presojujemo, kakšen bi moral biti ta zakon, da bi se eventualno z njim lahko zadovoljili tudi železničarji.

V navadi se sicer dela razlika med državnimi nastavljenici in nastavljenici državnih železnic, s tem pa še ni rečeno, da bi se v praktičnih posledicah lahko nov zakon ne izrabljaj tudi za državne železničarje. To mogočnost je treba tembolj uvaževati, ker bo vendar država prej ali slej sama imejiteljica vseh železnic in ima toraj že danes vzroka dovolj stremeti po tem, da dobi v roke taka sredstva, potem katerih ji bo v bo- boče mogoče varovati interese podjetja.

Kakošne bi pa bile posledice zakonskega načrta, ki naj bi urejeval službene razmere državnih uradnikov? Popolnoma jasno je, da ima vlada namen svobodno gibanje nastavljenecv in uradnikov kolikor le mogoče omejiti, zato tudi pritiska z vso močjo na brzo rešitev zadeve. Če vlada to taji, in v utemeljevanju načrta zanika, potem s tem še ni rečeno, da tega res ne misli ali da bi morda pozneje tega ne storila.

Ta trditev je namreč že zaradi tega kaj dvomljive vrednosti, ker že § 31 načrta, ki govori o obnašanju uradnikov, nekaj povsem drugega zahteva in sicer:

»Uradnik se ima v službi in izven službe svoje službe vredno obnašati in vse opustiti, kar bi utegnulo stanu, kateremu pripada, škodovati, ali kar bi mu oškodovalo osebno spoštovanje ali zaupanje. Posebno ima uradnik, če nastopa v javnosti, uvaževati svoje stanovske dolžnosti in vse opustiti, kar bi utegnulo škodovati prepotrebni disciplini ali razmerju med predpostavljanimi in podrejenimi.«

Nadalje določa § 32, da je sodelovanje pri društvih, ki ne uvažujejo določb § 31 nedopustno, ker z dolžnostmi uradnika neskladno. Enako je seveda tudi določeno za poduradnike in sluge.

Če nadalje niemo prezrli, da je pred nekaj dnevi minister za notranje zadeve gospod pl. Härdl pri razpravi načrta dejal:

»da se je med uradništvom pojavil neki duh ki se ne sklada z njih dolžnostmi«, potem je pač nemogoče, da bi se motili v ciljih, po katerih vlada stremi. Posebno karakterističen je pa § 35, katerega je treba vpoštevati poleg svoječasne vladne izjave in ki pravi:

»Vse službene zadeve in take osebne zadeve, ki se tičejo službe, se imajo izključno službenim putem in na vsak način predložiti predpostavljene oblasti; one se imajo nemudoma odposlati oni oblasti, katera je zato določena in ki ima zadevo preiskati in potrebno odrediti.«

Tozadevno je vlada že pred nekaj meseci izjavila, da želi, da se vse službene zadeve rešijo notranjim putem in da ji ni ljubo če se v take zadeve vmešavajo poslanci. Vlada hoče toraj, da je pri vseh posredno ali neposredno pri državi uslužbenih dopustna izključno in edino le službena pot, če imajo uslužbenci kake želje ali zahteve. Kaj to pomeni, je najbolj železničarjem znano, in vsaka tozadevna beseda bi bila odveč, kajti ti so na lastnih kožah že občutili ono famozno — službeno pot. . . .

Vlada pa tudi ne skriva da ji tudi že danes obstoječa pohlevna uradniška društva niso po volji. Seveda si ne upa naravnost reči, da za uradništvo sploh ni koalicijske svobode. Odkar je pa videla, da so spoznali poleg uradništva posebno železničarji, da se je treba tudi še za kaj drugega brigati, kakor za svoj najozji krog, ima pred vsako organizacijo v teh krogih velik strah. Če se toraj društvo ne more že enostavno pre-povedati, potem ga hoče vsaj otežkočiti, in nič drugega ne pomenja mnenje vlade, ki pravi, da državni uslužbenci ne smejo biti člani tacihi društev »ki se kažejo v javnosti in škodujejo stanovskemu ugledu«. Odkar so železničarji tudi drugim državnim uslužbencem pokazali, da je v Avstriji treba precej glasno govoriti, če se hoče, da je uslišano, od listega časa se tudi opaža, da se hoče omejiti vsak boj za boljše razmere v vrstah javnih uslužbencev. Da je pa to omogočeno, je treba pred vsem uničiti koalicijsko svobodo. To so stvari, katere naj bi vsak razumel. Dokler smo močni, se nas bodo bali in vsak naval na naše pravice bo brezuspešen, v trenutku pa ko pokažemo svojo slabost, v istem trenutku sežejo po naši ekzistenci. To so nauki iz katerih naj bi vsakdo posnemal, kajti le v slogi je moč.

DOPISI

Trst, kurilnica o. kr. državne železnice. — Pred kratkim je gosp. inšpektor Hugon Mauthner vozil na stroju poreške proge. Med vožnjo se je razbilo steklo ki kaže višino vode v kotlu. Med tem ko je strojevodja pripravil in urejeval novo steklo, je prevzel vodstvo znani gosp. Mauthner. Namesto pa da bi vozil predpisanih 25 km na uro, je vozil 35 km. Ko je videl, da prehitro vozi, je zavrl vlak tako, da je obstal kar na progi. Potniki so se vpraševali, kaj se je zgodilo, ker je že splošno znano, da se na tej progi vedno kaj prigodi.

Učena glava, gosp. Mauthner toraj sam ni znal voziti po predpisih, a če bi strojevodja »zakrivil« kaj takega, bi bil kaznovan. Da bi bil gosp. Mauthner kaznovan, se dosedaj še ni slišalo. Gosp. inšpektor je vsaj videl, da vendar ni tako lahko praktično voditi stroj, kakor je to na papirju. Mogoče, da izvaja posledice in se kmalu poboljša. To smemo vsaj upati, ker že dvakrat zapored je imel smolo.

Nabrežinski nunec zopet prevrača kozle. Dne 14. m. m. je eden naših sodrugov poslal otroka h krstu, a fajmošter Čargo ni hotel izvršiti ceremonije, ker botra Herman Cej in Josip Dolinar baje nista opravila velikonočne spovedi. Znan nam je en slučaj, kjer je bil za botra dobro znan socijalni demokrat, ki tudi že več let ni bil pri spovedi. A v tem slučaju so se brez drugega izvršile ceremonije, čeravno ne posebno natančno, ker se je fajmoštru smehljala mastna plača. Ker je pa sedaj bil revež na vrsti, ni veljalo isto, kar prej za premožnejšega. Dotični sodrug naj se le tolaži, ker otroku to gotovo ne bo škodovalo. »Kšeft« je kšeft, naj že bo kjer hoče. Ni toraj čudno, da se je tudi v Nabrežini pojavilo gibanje »Proč od Rima«.

Pri bogu smo baje vsi enaki, le pri njegovih namestnikih ne.

Inšpektor Hrašovec, postajenačelnik na državnem kolodvoru v Ljubljani, je, če ga hočemo soditi po njegovem obnašanju napram njegovim uslužbencem, vse prej kakor olikanec, ki bi si ga človek mislil na tako visokem službenem mestu. Da je to mnenje utemeljeno, dokazuje sledeči slučaj:

Pretečni mesec je gosp. inšpektor »zaslačil« nekega premikača, ko je ob 8. uri zjutraj použival svoj skromen zajutek v podobi neke kavi podobne tekočine. Pri tem za normalne ljudi vsakdanjem prizoru se je razvil sledeči karakteristični dialog: Inšpektor: »Was machen Sie hier?« Premikač: »Meinen Kaffee habe ich ausgetrunken, da ich um halb 6 Uhr früh nicht essen konnte, weil der Kaffee noch nicht gekocht war.« Inšpektor: Marsch hinaus, Hund verfluchter, fressen Sie zu Hause, hier ist zu arbeiten, aber nicht zu fressen. Dafür seid Ihr frei«. Premikač: »Herr Inspector, jetzt bin ich 10 Jahre im Eisenbahndienste, aber das Essen hat mir noch niemand verboten, weil von mir auch niemand einen zwölfstündigen Dienst ohne Essen verlangen kann. Inšpektor: „Halten Sie Ihre Pappen, sonst werde ich Ihnen helfen“.

Slišali in čitali smo že marsikaj o posebni naobrazbi posameznih domišljavih puhloglavcev, gornji slučaj pa pač preseza že vse meje in zaradi tega zahtevamo, da se zadeva strogo preišče in podleaga suroveža eksemplarično kaznuje. Človek s tako oliko ni zmožen za tako odgovorno mesto in resno bi bilo vprašanje, če za železniško službo sploh.

V obče nam znana objektivnost na državni železnici ne imponira, ta slučaj je pa gotovo tako gorostasen, da upamo, da se bodo sramovali tudi vodilni krogi uprave in toraj tudi v lastnem delokrogu zadevo uredé — tem bolj gotovo, ker jih že danes zagotavljamo, da bi v nasprotnem slučaju le samopomoč uslužbencev prišla še v poštev.

Svaka sila do vremena.

Ljubljana, drž. kolodvor. Vedno čitamo v »Železničarju« o neznosnih razmerah, ki vladajo v tukajšni kurilnici, o prometnem oddelku pa niti govora ni. Čitatelji, ki ne poznajo razmer v Ljubljani, bi morda končno še mislili, da pri tem oddelku ni povoda, da bi se z njimi v javnosti pečali. Temu pa ni tako.

Ravno nasprotno bi morda ravno prometne osobe imelo dovolj povoda pojasniti svoje neznosne razmere, ki pod vodstvom gosp. Hrašovca postajajo vsaki dan neznosnejše. Promet je vsaki dan večji, in v naravni posledici narašča tudi delo. Strojovno naobraženi ljudje bi s takim pojavom računali in v gmotni prospeh podjetja potrebno ukrenili, da se služba razvija koliko le mogoče redno in povoljno. V Ljubljani pa o tem ni sluha ne duha. Kako se delo vrši, zato se živ krst ne briga, pač pa vse, kar je le malo škricu podobno, zapoveduje in izvršitev zahteva brez ozira na to, če so uslužbenci pač v stanu zadovoljiti stavljenim zahtevam. Tako imamo n. pr. vsaki dan 14 rednih tovornih vlakov, ki v postajo prihajajo oziroma odhajajo, poleg tega pa še 8 tranzitnih vlakov. Za ureditev teh vlakov imamo tri oddelke premikačev se-

stoječe iz 4 premikačev in 1 mojstra, ki opravljajo 12-urno službo na severnem delu postaje. Naloga mojstra je, da nadzoruje premikanje, sestavlja račune za teže posameznih vlakov, nadzira izvoz in dovoz vlakov. V pomoč pri izvrševanju službe ima pa enega premikača, katerega naloga je odpenjanje voz drugi ima spremljati stroje na vlake in od vlakov v kurilnico, tretji prilepja listke na voze ter spremlja tranzitne vlake na južni kolodvor in nazaj in četrti pa opravlja službo zavirača pri premikanju. Kakor je iz tega razvidno, sta pravzaprav dva premikača, ki morata opraviti vso službo na prostoru. Poleg tega pa otežkuje delo neprestano menjavanje dispozicij, ki povzročajo jako velika dela in so le posledica v postaji vladajočega nereda. Določbe, ki jih določa prometni uradnik namreč nikoli ne soglašajo z mnenjem postajenačelnika in komaj je določeno delo, se že vsa dispozicija premeni, ter je treba delo obnoviti.

Službo pri premembah opravljata dva čuvaja, katerih eden opravlja službo v bločni hišici, drugi pa na prostoru. Ker imata pa ta dva poleg svoje službe še celo vrsto drugih opravil, kakor prenašanje obvestil o vlakovnem prometu sosednemu čuvaju, prenašanje in čiščenje svetilk, naznanjevanje prihoda vlakov v prometni pisarni ki je oddaljena dobrih 5 minut od stališča čuvajevega i. t. d. primanjkuje toraj skoro celi čas en mož na prostoru, in mojster ali premikači so prisiljeni opravljati poleg svoje tudi še službo čuvajev pri premembah.

Da je v takih razmerah nemoten razvoj službe nemogoč, razume pač vsakdo, ki ima le malo pojma o železniški službi. Ne razumeta pa tega gospoda postajenačelnik in prometni kontrolor, ki imata seveda polno drugih skrbi, ki so važnejše, kakor razvoj prometa. Če se pa pri takih razmerah pripeti kaka nesreča, potem se morajo zagovarjati le uslužbenci in le nje se kaznuje ne le s mučnimi zapiski, temveč tudi s denarnimi globami.

Logična posledica tako nečloveškega izkoriščanja je, da postanejo uslužbenci bolni in v takih slučajih — gorje jim! V teku treh dni dobi že bolnik povabilo, da se mora takoj pri načelniku zgledati, kjer ga že pričakujejo potrebna zdravstvena sredstva v podobi najnovejših napadov in groženj.

Za zdravstvene razmere je tudi v obče dobro poskrbljeno, in imajo premikači v svrhu eventualnih odmorov na razpolago moderno palačo v podobi starega, za službo nesposobnega, živinskega voza, v katerem mora tudi mojster opravljati svoje pisarniške posle. Da to s čim večjim veseljem dela, pride vsaki dan ob 9. uri zjutraj in ob 3. uri popoldan načelnik inšpiciral in odkladat svoje neslanosti.

Skrajni čas je, da se ravnateljstvo za te razmere nekoliko pobriga in da pred vsem pomnoži potrebno osobe, da pa tudi pouči nadzorovalno gospodo o vršitvi službe in o občevarju z uslužbenci.

Če se razmere v najkrajšem času ne spremenijo, potem ni naša krivda, če se odpró predali našega glasila, da tudi javnost spozná, kje tiče vzroki nepovoljnih gmotnih razmer na c. kr. drž. železnici. Prizadeti.

DOMAČE VESTI

Železniška nezgoda na istrski progi. Dne 11. maja t. l. se je zgodilo v Vodnjanu na istrski progi grozna železniška nesreča, katere žrtev je postalo eno dekle, ki je bilo na mestu mrtvo, voznik pa je težko ranjen.

Četrto ure pred prihodom vlaka št. 312 v Vodnjan je šel čuvaj Milič v pisarno po ključke za ogibe. Med tem ko je šel nazaj na svoje mesto, je padel v nezavest. Ko je prišel k zavesti se je že zgodila nesreča in vlak je stal.

Milič ima komaj pet ur na dan za počitek, 19 ur pa službe. Ko se je zapisnik naredil v nemškem jeziku, je izjavil Milič, da ni toliko sposoben nemškega jezika, da bi razumel in je prosil, da se mu raztolmači v slovenskem jeziku, kar je načelnik tudi storil. Nizka plača in dolga služba je zakrivila tudi to nesrečo. Čuvaj Milič ima službo od 5. ure zjutraj do 12. ure po noči, in le enkrat v mesecu 24 ur prostega časa.

Huda nevihta je obiskala v soboto dne 21. aprila zvečer tudi Kranjsko. Nad savsko dolino med Zagorjem in Savo se je utrgal oblak in ondodnih hribov je podivjano valovje nanese ogromno množino kamenja in peska na tir južne železnice in v predore pod tirom. Na dva do tri kilometra daljave je bil tir vsled tega deloma zasut. Sava je pa močno narasla. Sreča je bila, da je čuvaj, ki pregleduje progo med Litijo in Zagorjem, opazil, kaj se je zgodilo in naznanil nevarnost na savski postaji, tako, da se je moglo telefonirati v Litijo in v Zagorje, naj ustavijo vlake. Delavci so imeli tri ure trdega dela, preden se jim je posrečilo, osnažiti tir za vlake, ki prihajajo od ljubljanske strani. Sekundarni vlak, ki se vozi zvečer iz Ljubljane v Maribor, je tedaj po triurnem čakanju v Litiji nadaljeval vožnjo. Bilo je pa še treba velike previdnosti. Drugi tir se je šele proti jutri popolnoma očistil, vsled česar so imeli vsi nočni vlaki zamude. Da se ni zgodila večja nesreča, je pripisati le čuvajevi previdnosti, ki je storil več kakor svojo dolžnost.

Ljudsko štetje. D u n a j, 24. maja. Proračunski odsek je na današnji seji po predlogu dr. Kramarža sklenil, da se ima pri ljudskem štetju popisovati nele občevalni jezik, ampak tudi narodnost prebivalstva in da se ima preprečiti vsak pritisk. Za predlog so glasovali socialni demokrati in člani slovanskih strank, proti pa vsi nemški poslanci, med njimi tudi krščanski socialci prijatelji naših klerikalcev. S pomočjo socialnih demokratov je bil predlog sprejet.

Rubrika za narodnjake.

5. *Nepolitični in nestranskarški* hočejo biti »narodni« delavci. V resnici pa tiče globoko notri v političnem strankarstvu tržaškega narodnjaštva. Njihove korifeje (še celo njihov voditelj dr. Mandič) so ob enem odborniki narodnjaško-purgarskega političnega društva »Edinost« in narobe prvaki tržaške meščanske politike (dr. Rybarž in drugi) nastopajo kot »tovariši« pri vseh prireditvah in nastopih N. D. O. Tako se narodno »delavstvo« lepo zliva z narodnim meščanstvom v eno telo in narobe. Kaka razlika je toraj med »narodnim« delavstvom in slovenskim meščanstvom?

6. *Privesek politične stranke* »narodni« delavci bajé nočejo biti, v resnici so pa revčki popolnoma odvisni od narodnjaške tržaške politike. Po narodnjaških meščanskih prefrigancih zavedeno delavstvo pobira za slovensko meščanstvo kostanj iz žerjavice in bije brezploden boj proti socializmu in socialni demokraciji. Ta boj pravzaprav izpolnjuje ves njegov program. Meščanstvo si pa na tistem roke mane in spravlja kot »tertius gaudens« politični profit, ki je nujna posledica razpora med delavci. Pa da niso »narodni« delavci noben privesek lepega »tovariša« dr. Rybarža!!

7. *Od strokovnega tajnika smo sprejeli*, na ta način ima tetka »Edinost« navado zavarovati se pred budalostmi narodnjaškega tajnika. Lahko vidimo že v tem, kako velikanske morajo biti one budalosti, če že »Edinost« odklanja od sebe odgovornost zanje. In res, ako pomislimo na ravnokar minuli boj za bolniško blagajno v Trstu, lahko izprevidimo, da je bila budalost strokovnega tajnika in po njem zastopanega in zavedenega »narodnega« delavstva tako ogromna in gorostasna, da se je zgražala celo »Edinost«, ki sicer v boju proti socializmom nima ravno

posebnih skrupelnov. Celo »Edinost« je kapirala, da bo za slovenski narod, ob enem slovensko delavstvo ugodnejše, da imajo bolniško blagajno v rokah raje socialisti, nego italijanski nacionalci. Tega narodnjaški strokovni tajnik ni kapiral.

8. *Kdo je narodnjaški strokovni tajnik?* To vprašanje ni brez važnosti, če pomislimo, da je ta možicelj ob sedanjih boleznih drja. Mandiča skoraj neomejen gospodar N. D. O. V rokah ima tudi glasilo N. D. O., in v to glasilo izliva na socialiste vso blato, ki se le more poroditi v prenapetih narodnjaških možganih. V tem glasilu možicelj jaha visoki sodni stolec, moralizira in sodi o karakterju posameznih oseb iz tabora socialnodemokratske stranke. Ob odsotnosti drja. Mandiča je padlo glasilo N. D. O., ki se je itak nahajalo na zelo nizki stopinji, le še nekoliko nižje. Kdo je toraj ta možicelj? To je politični pastirček, ki služi danes temu, jutri drugemu gospodarju, kdor ga pač bolje plača. Pred kratkim je bil urednik klerikalnega »Mira« na Koroškem in lizal prah farških podplatov...

9. *»Tovariši« dr. Rybarž* je pred štirnajstimi dnevi nahrulil v državnem zboru češke »narodne delavce«, debele prijatelje tržaške N. D. O., očita jim, da s svojim neumnim radikalizmom in historičnim državnim pravom le škodujejo češki in slovenski politiki v obče. Češki »tovariši« so mu to hrulacijo strahovito zamerili, in zato smo zelo zadovedni, ali bo dr. Rybarž v tržaški N. D. O. še nadalje »tovarišil« ali ne.

10. *Sleparstva* očitajo narodni »delavci« naši organizaciji pri volitvah v železničarsko zavarovalnico proti nezgodan. Dosedaj so bila to le navadna narodnjaška obrekovanja brez vsakih dokazov. Mi pa vprašamo narodne poštenjake, da nam odgovoré na vprašanje, kako je prišlo, da so železničarji iz Gruža (Gravose) poslali 58 praznih glasovnic na tržaško ravnateljstvo in da se je potem izkazalo, da so bile iste glasovnice izpolnjene z imeni narodnjaških kandidatov. Oj narodni uzmoviči, ali se je zgodil morda čudež?

Sicer pa se k tem narodnjaškim volilnim sleparstvom še povrnemo.

Plodonosno (?) delovanje žolte organizacije železniških kurjačev.

Nova prikažen, katere namen je otežkoti razvoj železničarske organizacije, in ki se pojavlja v separatističnih organizacijah posameznih kategorij, v zadnjem času poskuša poleg železniških profesoristov tudi železniške kurjače odcepiti od skupne organizacije.

Vzroki ustanavljanja separatističnih organizacij po kategorijah so sledeči: V prvi vrsti in to v vsih slučajih popolnoma osebne potrebe tistih ljudi, ki ne morejo priti v veliki splošni organizaciji do željenega vpliva. Za vodstvo velikih splošnih v organizacijah je namreč treba najzmožnejših in najboljših moči. Dozdevne zmožnosti tistih ljudi, ki iščejo v organizaciji dosego osebnih, častihlepnih priznanj seveda ne pridejo v resni organizaciji do veljave, zato se pa skušajo maščevati s tem, da se odcepijo in snujejo nove organizacije. Drugi vzrok teh snovitev je pa ta, da se skuša upravičenje lastnih zahtev utemeljevati na rovaš drugih kategorij, katere se blati, oziroma povdarja njih manjšo vrednost v razvoju službe, toraj egoizem najniževrednejše vrste. Stem se ne skuša le svoji kategoriji kaj pridobiti, temveč — in to je treba posebno povdarjati — skuša se drugim kategorijam kaj odvzeti. Vsaka, tudi najneznatnejša pridobitev kake druge kategorije se razbobna kot škoda lastne kategorije.

To je toraj oni egoizem, ki za svojo kategorijo zahteva pravice, ki pa noče pripoznati pravic tudi drugim kategorijam in ki pred vsem pozabi, da se dajo zahteve le

tedaj uspešno zastopati, če je *solidarnost železničarjev splošna*.

Nadalje igra pri snovanju separatističnih organizacij tudi to velevažno vlogo, da tisti ljudje, ki snujejo take organizacije, nimajo trdnih hrbtenic, ki so predpogoj težkih bojov, temveč, da so veliko bolj izurjeni v klečeplaztvu in v petoliztvu. Taki na možganih ne popolnoma zdravi ljudje, žive namreč v vedni bojazni, da jim sodelovanje v strokovni organizaciji škoduje. Poleg tega si pa ti »pridni« žele vendar enkrat gledati, kakega dvornega — ali ministerijalnega svetnika iz obraza v obraz, z njimi spregovoriti par besedi, in če mogoče ga zagotoviti svoje posebne pasje udanosti.

Vse separatistične organizacije po raznih kategorijah so si podobne, kakor jajce jajcu, toraj tudi *»društvo železniških profesorov«* in *»podporno in pravovarstveno društvo stabilnih in provizoričnih železniških kurjačev c. kr. državnih železnic«*. Njih delovanje se razvija po sledeči šabloni: Njih prvo delo je sumničenje resnega strokovnega dela, zmanjšanje uspehov splošne organizacije in izpodkopavanje solidarnosti med uslužbenci. Njih daljna naloga je, da si od sumničene organizacije izposodijo duševna dela slednje in to potem razvpijejo kot lastno delo in lastne zahteve, čeprav dobro vedó, da je to podlo. Splošna organizacija se ni malo trudila, spraviti pod en klobuk, premagati je morala včasih največje odpore, da je zjednačila tozadevna nesporazumljenja, da je lahko proklamirala enostavno voljo osebja, in nobene žrtve ji niso bile previsoke, da je pri posvetovanjih omogočila besedo vsem poklicanim zastopnikom uslužbencev. Separatistična organizacija pa enostavno brez vsakega truda prepiše zahteve in jih izda kot lastni plod svojega duševnega dela. Košček papirja in svinčnik zadostujeta, da so stavljene zahteve. Ker je pa papir potrpežljiv in ker separatistična organizacija vsled svoje brezpomembnosti dobro vé, da ji stavljenih zahtev nikoli ne bo treba zastopati, zato se ni čuditi, če so nje zahteve morda večje, kakor one splošne organizacije.

Ko je separatistično društvo napisalo — bolje prepisalo —, potem preide k drugemu delu svojega poslovanja. Povdarja in hvali baje plodonosno delo separatistične organizacije in ob enem udriha po nedelavnosti splošne organizacije, češ: *»ona za našo kategorijo ni ničesar napravila«*. To »delo« je različno z ozirom na to, če se vrši tajno in tako ga ni mogoče zasledovati, ali pa če se vrši s kričavo reklamo. V prvem slučaju se razpošilja tajne okrožnice, v drugem se pa poslužuje meščanskega časopisja, ki na dolgo in široko opisuje naporno delo odposlanih deputacij, razgovore z raznimi dvornimi in ministerijalnimi svetniki itd. Če bi človek tem poročilom verjel, bi delale take deputacije naravnost čudeže. One napravljajo kar iz Savlov Pavle.

Dvorni svetniki ki se napram resnim, za boj sposobnim organizacijam lažnjivo izgovarjajo na svojo dobro voljo, če jim te stavijo zahteve, ki pa baje nimajo na razpolago potrebnih sredstev, vodje političnih strank, ki zadovoljno dovoljujejo vladi stavljenе zahteve, vsi so kakor spremenjeni, če pride k njim taka deputacija. Obljubijo vse. Radovoljno vpoštevajo želja, najgorkejša priporočila, kar najbolj mogočo podporo, brezobzirno nastopanje za nje i. t. d. i. t. d. Spokonci nosečo glavo se odstranijo odposlanci, ki jih je odposlala separatistična organizacija in morda si celo sami domišljajo, da so bog vé kaj storili za svojo kategorijo. In če se slučajno v teku časa kaj spremeni in dotična organizacija karkoli pridobi, potem v Izraelu ni konec veselja v mnenju, da je dotičen poboljšek plod odposlane deputacije. Kar se pa ni doseglo odnosno izvršilo, to se pa napiše na rovaš splošne organizacije, češ: *»ona je vzrok, da tega nismo dobili«*.

Če bi bilo v korist železniških uslužbencev mogoče vsaj za eno leto ustaviti poslovanje naše bojevne organizacije, potem

bi kmalu končale separatistične organizacije svoje *navidezno življenje*. Le ker se podobno parazitom obešajo in našo resno, bojujočo se organizacijo, životarijo in bodo životarile, dokler njih člani ne spoznajo škodljivost njih obstoja.

Taka separatistična organizacija, s katero moramo tudi slovenske železniške kurjače nekoliko bolj seznaniti je *»podporno in pravovarstveno društvo stabilnih in provizoričnih strojnih kurjačev c. kr. državnih železnic«*. Če se s tem društvom nekoliko obširneje pečamo, potem gotovo ne zaradi tega, ker bi imelo to društvo sploh kakošen pomen, temveč zaradi tega, ker vporablja pri svojem poslovanju taka sredstva, s katerimi se na svitlo ne upa in ki bi javnosti lahko pokazala tipično sliko poslovanja separatističnih organizacij. Slednjič pa tudi še zaradi tega, da obvarujemo slovenske kurjače od škodljivih posledic, ki bi jih neizogibno doživeli, če bi šli na limanice tej žolti organizaciji, kakor so to storili profesijonisti po nekaterih krajih.

V splošnem je delovanje separatistične organizacije kurjačev tako, kakor smo je početkom v obče opisali. Društvo strojnih kurjačev je razposlalo na svoje tovariše celo vrsto okrožnic, v katerih povdarja svoje izvanredne uspehe, ter ob enem udriha po naši organizaciji in naših zaupnikih.

V teh okrožnicah se čita med drugim: *»Žalibog pa doslej strojni kurjači niso imeli zastopnikov. Kje so bili voljeni zastopniki osrednje personalne komisije?«* V neki drugi okrožnici:

»Naše želje, katerih uresničenje se nam je od druge strani leta in leta obljubovalo, naj se konečno vendar uresniči!«

»Pojarjlajo se že ljudje, ki trde, da so za nas vse dosegli, ter skušajo naše tovariše varati«. . . . *»kajti mi ne obljubujemo samo, temveč hočemo v resnici za naš stan kaj doseči!«*

V tem se seveda ne trdi naravnost, da je ravno naša organizacija tista, ki bi bila leta in leta obljubovala in ničesar storila. Vendar je pa naša organizacija v prvih vrstah železničarskega gibanja in ravno zaradi tega je naravno, da bo javnost pri takem predbacivanju mislila le na našo organizacijo.

Večina članov osrednje personalne komisije so naši zaupniki in gotovo ni slaba vest, če smatramo morda niti nam namenjeno predbacivanje za nas se zadevajoče, nasprotno nam gré za to, da se zadevo pojasni. Kakor smo tam, kjer gré za zastopanje železničarskih koristi, v prvih vrstah, tako tudi prevzamemo vso odgovornost za te nastope, če gré zato, da odvrnemo od njih vsako osumnjevanje.

Je-li društvu strojnih kurjačev kaj znan boj avstrijskih železničarjev za njih združevalno pravico, ki je predpogoj strokovnega stremljenja in katerega so bili deležni leta in leta? Mar se nima samo zahvaliti uspehom tega boja, da mu je sploh mogoče združevati kurjače v svojem društvu.

Ali nima prav nobenega pojma o napornih bojih, ki jih bijejo železničarji proti poslabšanju zavarovalnice proti nezgodam, ali pa morda kurjače to nič ne briga? Ali pozna plačilno razmerje kurjačev pred 1905. letom, ali je celo morda društvo kurjačev ki ga še sploh ni bilo, kaj pripomoglo k poboljšanju? Ali nima nobenega pojma, da se borimo na celi črti, v osrednji personalni komisiji, v osrednjem delavskem odboru, potom državnozbornskega zastopstva socijalno-demokratskega delavstva, tako v zbornici kakor v odsekih zbornice in v časopisju, da se uresniči splošne želje posameznih kategorij?

Društvo strojnih kurjačev, katerega ustanovitelji sami uživajo po nas priborjene poboljške, izjavlja: *»Strojni kurjači niso imeli zastopnikov«*. Mi bi ustanovitelje tega društva prosili, da zavrnejo tiste poboljške, ki smo jih brez njih priborili. Če bodo to storili, potem bomo seveda mogli

priznati, da se za strojne kurjače ni ničesar storilo. Ker pa v naprej vemo, da tega ne bodo storili zato moramo pribiti da se je tudi kakor za splošnost delalo ob enem tudi za strojne kurjače in da se jim je pridobilo avtomatiko, potem zboljšanje avtomatike, dalje višje začetne in končne plače, poboljšane roznine, za en del kurjačev tudi pol-drugetno službenih turnusov in še cela vrsta drugih manj ali bolj važnih pridobitev.

Če je med doseglim in zahtevanim še precej razlike, potem to samo dokazuje, da doslej železniške uprave niso imele volje uresničiti opravičene zahteve osebja. Ob enem pa ta razlika med doseženim in zahtevanim dokazuje, da je ravno splošna organizacija tista, ki zahteva, da se vse izvede, kar je osebju mogoče doseči. Ker pa splošna organizacija skuša priboriti boljših razmer kakor so sedanje, zato je dolži društvo strojnih kurjačev, da jo delala obljube, katerih ni izpolnila. Postavljanje zahtev in boj, da se te zahteve izvedejo, je stvar organizacije, temveč stvar železniških uprav. Izpolnjevanje obljub in način kako se izpolnjujejo, je pa zopet odvisen od pritiska, ki ga lahko zahtevajoča organizacija povzroči in pa od gospodarskega razpoloženja. Značilno je za društvo strojnih kurjačev, da ne da bi se borilo proti železniškim podjetjem, napada raje zahrbtno splošno organizacijo. Ne bori se proti železniškim upravam, ki nočejo danih obljub uresničiti, ali jih pa rešujejo kakor se njim samim zdi, bori se rajši proti naši splošni organizaciji.

Da pa spodbijemo tla trditvi, da smo delali obljube in jih ne izpolnjevali, bodi društvu železniških kurjačev povedano, da se mora pred vsakim gibanjem za zboljšanje službenih in plačilnih razmer zaslišati dotične uslužbence same in potem še-le sestaviti zahteve. Če pa to smatra društvo strojnih kurjačev za obljube, potem mu bodi povedano, da ono samo tudi zahteve stavi in toraj, po njega lastnem izrazu, obljubuje. Seveda na popolnoma drugi podlagi kakor naša organizacija.

V trenutku pa, ko skuša društvo strojnih kurjačev manjšati naše vspehe, poroča zelo obširno o svojih vspehih. V nekem pismu, ki ga je poslalo kurjačem neke postaje pravi: *»Kar smo že naredili, lahko razvidite iz priloge in Vas prosimo, da vse po vrsti preberete«*.

Vse poslovanje društva strojnih kurjačev pa temelji na tem, da si je od nas izposodilo in prepisalo stavljenе zahteve in jih sedaj kaže svojim članom kot plod svojega dela, poleg tega je še odposlalo neko deputacijo v železniško ministerstvo, katero so tam na ljubezne način odslovili in da se je konečno še obesilo na škrice krščansko socijalne siranke, med drugim na poslanca Kemettera. To pa zato, ker ni politično — kakor trde ljubljanski profesijonisti — in ker upa na ta način vjeti več kalinov, češ: *»Poglejte, mi imamo oporo v najmočnejši stranki«*.

V okrožnici, ki jo razpošilja tozadevno društvo strojnih kurjačev in v kateri opisuje svoje delovanje in uspehe deputaciji, pravi:

»Najprej se je deputacija predstavila sekcijškemu svetniku Dor. Bössu, kateremu je odvala spomenico in mo pojasnila posebno žalosten položaj provizoričnih kurjačev. On (sekcijški svetnik Böss) je dejal, da se za-te mora na vsak način nekaj storiti in obljubil je, da bo pri prihodnji seji predložil naše želje železniškemu ministru«.

»Vendar stvar v železniškem ministerstvu zelo počasi napreduje in še-le pred kratkim nas je gosp. drž. posl. Kemetter, ki je že večkrat govoril v ministerstvu glede naših zahtev, obvestil sledeče:

»Železniško ministerstvo je popolnoma na strani strojnih kurjačev in g. Dor. Böss, o katerem sem Vam že zadnjič pisal, bo zastavil ves svoj vpliv za Vas, da se ugodí vsem vašim željam in to popolnoma. Rekel

je in to po pravici, da ste Vi strojni kurjači najbolj izkoriščane pare in da imate največjo odgovornost v železniški službi. Zahteve, ki ste jih stavili, so *tako skromne da se jim mora na vsak način ugoditi*. Sedaj so Vaše zahteve v posameznih oddelkih železniškega ministerstva in se bodo tam rešile. Gospod sekcijski svetnik Dor. Böss je vse najboljše priporočil. Edina točka Vaših zahtev, ki dela nekoliko težkoč, je: dvoletno premikanje v višji plačilni razred za 100 kron. Gospod sekcijski svetnik pravi namreč: Če bodo strojni kurjači pomaknjeni vsaki dve leti v višji plačilni razred, potem se bo moglo to dati tudi vsem drugim uslužbencem, ki so v tisti kategoriji, kakor kurjači. Proti temu je pa finančni minister, ker bi stalo preveč denarja.

Če človek bere to okrožnico in če veruje temu, kar je bral, potem si mora predstavljati zastopstvo koristi strojnih kurjačev, kot pravcato otročarijo. Prav nič drugega ni bilo treba, kakor malo poberanja od zunaj, na železniško ministerstvo, ki je na to že čakalo, da bo takoj zadeve kurjačev rešilo. To je po vsebini zmisel okrožnice društva strojnih kurjačev.

Železniško ministerstvo zavlačuje sklicanje osrednje personalne komisije, zato ker dobro vé, da bo moglo končno vendar odgovoriti, kaj misli s stavljenimi zahtevami, ki so se mu predložile za vse kategorije, *toraj tudi za strojne kurjače*, ob enem pa tudi zavlačuje tam, kjer se je pač zavezalo pa vendar doslej danih obljub še ne izpolnilo. Če se je sili, da naj obljube izpolni, potem stori to le na polovico in še to z nevoljo. Ravno tisto ministerstvo naj bi pa sedaj kar naenkrat, odkar je bila tam deputacija strojnih kurjačev, postalo vse vneto za strojne kurjače, katere je doslej ravno tako zanemarjalo, kakor uslužbenca vseh drugih kategorij! Stvar je precej sumljiva in veščakom razumljiva.

Mi seveda ne moremo vedeti, kaj se je deputaciji reklo in toraj tudi ne moremo vedeti, kdo je lagal, ali pisec gori omenjene okrožnice, krščansko socialni državni poslanec Kemetter, ali pa sekcijski svetnik Dor. Böss. Vemo pa eno in sicer, da je tam gori merodajno samo eno načelo, namreč *prihraniti pri uslužbencih kolikor le mogoče*.

Od tega načela se železniško ministerstvo ne bo oddaljilo zaradi lepih obrazov gosp. Kemettera in članov deputacije društva kurjačev, čeprav bi iz drugih razlogov morda železniško ministerstvo rado podpiralo stremljenje separatističnih organizacij. Če se hoče korak za korakom kaj izprešati od železniškega ministerstva, potem je zato treba močne, vpoštovanja vredne organizacije in parlamentarnega vpliva velike delavske stranke. Mogoče je, da se zdi enemu delu kurjačev, da gre korak za korakom prepočas, vendar ne more biti za kurjače izjem; z dani razmerami zadovoljiti se morajo ne samo železničarji drugih kategorij temveč tudi vse ostalo delavstvo.

(Dalje prihodnjič.)

Socializem posameznika.

Abditus.

VIII.

(Konec.)

Socializem je nauk življenja ne knjig — Ni nauk da bi se morali mučiti s tem, kje ga spravimo v sklad z vsakdanjim življenjem: ne, on sam rase iz življenja. Kjer ni življenja, dela in neprestanega napredovanja, tam tudi socializem ne smemo in ne moremo iskati.

Posameznik je, ki potrebuje jasnega naziranja o socializmu pravtako, kakor je zanj jasno naziranje o življenju sploh nujno. Zato je za socialni razvitek naše dobe merodajen in odgovoren posameznik kot skupina.

Nihče toraj ne more reči o sebi da je socialist samo zaradi tega, ker je proletarizacija nastopila in nastopa, zgolj vsled tega, da stem koristi sam svoji osebi, temveč zavedno socialist biti je stvar v prvi vrsti tudi čuta. Čustvo

mi veleva, da je to nepravilno in krivično, ono pa pravilno in pravičnejše.

Socializem je toraj umstveno in čustveno merilo za posameznika. Obenem je socializem etično pravilo za hotenje posameznika.

Nasprotno pa mislim, da socializem in duh naše dobe ne moreta verstva posameznika zametavati. Zakaj verstvo posameznika je najvišje dobro, ki ga imamo. Verstvo ne more nikoli izpodjedati socialnega duha in socialistične misli. Verstvo je večno, neizčrpno, ker je nepretrgano delujoč del v duševnem življenju človeštva. Naj so socialna vprašanja današnje dobe še tako komplicirana in velika, rešena bodo, ko bo stalo versko vprašanje še vedno pred nami.

Neumestno se mi tedaj zdi, pobijati verski čut, ki je za posameznika najvišje individualno uživanje, v socialistični formi, poznani iz prve dobe socialnih stremljenj. Zakaj socializem, ki temelji zgolj v gotovosti materialnega uživanja v hrepenjenju lačnega želodeca, ni močan in stalen.

Nasprotno smatram za socialistično prepričanje posameznika kot potrebno, imeti nedotaknjen respekt pred verstvom individualja. Osebo smatram resnično in neomajano verstvo posameznika za najtrdnjšo oporo v socialnem in družabnem boju tlačenih za osvoboditev. Seveda je ta opora povsem individualnega značaja, temelječa v izrazitem in močnem individualizmu. Zavednost verstva posameznika je ekstrakt vse dosedanje naše kulture in zgodovine in pa individualnega razpoloženja ljudi.

V zapadni Evropi je danes doma tradicija, da je socialistično prepričanje nekak antipod verstva. Za zgodovinarja je ta pojav umljiv s tega stališča, da se propagira v najčestejših slučajih socializem kot znanstveni produkt filozofičnega materialistiškega nazora. Socialno čustvo se potem razliva tam, kjer boli, upliva na čutenje razvitega individualja razdirajoče, namesto hladilno. In splošno nagnenje do socialnega dela buta potem v čisto napačen zid. Mnogo zgodovinskih porazov socialistične misli v novejši dobi lahko kratkomalo pripišemo tej nevarni napaki v socialnih bojih.

Socializem je splošna vseobče družabna smer, ki nima povoda omajati verstva posamezniku.

Socializem pa tudi ni nobena šablona, po katere pravilih naj bi kdaj živeli srečno vsi narodi. Že danes poznamo francoski, nemški, ruski itd. socializem. V razvitku posameznega naroda pravtako kakor v razvitku posameznika temelji napredek socializma. On nastaja iz potrebe. Slovenci na primer potrebujemo slovenskega socializma. Ne v tem smislu slovenskega, da bi poznal zgolj kake narodne šovinistične težnje, temveč socializem, ki ima stike in zveze s socialistično idejo povsod, kjer ista napreduje in se razvija, skratka potrebujemo socializma, ki more nam prikladen in uporabljen biti. Pri tem seveda ni prezreti, da je socialna misel povsod enaka, naš na socialistični misli temelječi etični nauk povsod in za vse enak.

V gospodarskem in kulturnem oziru je socializem višja smer. Ta smer nam more biti koristna. To pa samo tedaj, če res čutimo z njo, delamo z njo in živimo z njo. Zato je potrebna socialna vzgoja. In s stališča vzgoje tudi socializem kot gospodarstven in kulturni program ni človeštvu še končni cilj. Napredek je namreč stalen.

Vklepati tedaj ta življenski nauk v kake natančno izmerjene in strogo urejene teorije ne gre. Ni mogoče. Vidimo, da so se do danes vsi taki poskusi ponesrečili. Zapršeni leže mogočni folianti za bodoče življenje namenjenih teorij med utopisti, ki so padli. In še vedno padajo.

Socialisti smo, ker želimo socialne pravice. Socialna pravica sama na sebi sicer ni nikak socialen faktor, ampak postati more vsled našega hotenja po odpravi izkoriščanja po kapitalu, kot produkcijski moči. To hotenje pa ne temelji le v zavesti izkoriščanja proletarca, temveč tudi v misli posameznika, ki ima pojem o pravici. Ta pojem je samoumevno relativen. Ampak naše, četudi nehoteno teženje po pravici in resnici, nas vodi do socializma. Zato sega socializem naravno tudi v duševno življenje posameznika. Od tod tip socialista.

Socialna izobrazba je tedaj tako potrebna, kot vsakdanji kruh. Ker potrebujemo kruha, potrebujemo socializma.

Socializem hoče življenje; v duševnem oziru novega pomlajenega življenja: v gmočnem oziru pravičnega socialnega življenja, da more prospevati kultura, vir vsemu človeškemu dejanju in nehanju.

Duševno močan in čustveno globok človek stopa v socializem.

Tržaška konferenca.

V nedeljo, 24. t. m. je bila v tržaškem Delavskem Domu konferenca deželne organizacije za Trst in okolico, ki je opravila jako pridno in, kakor se sme pričakovati, tudi plodonosno delo.

Za vodstvo konference sta bila izvoljena sodruga dr. Dermota in Stojacič za predsednika in sodr. Vendermin za zapisničarja. Izvrševalni odbor stranke je zastopal Etbin Kristan.

Poročilo o delovanju političnega odbora je podal sodrug Regent. Politični odbor se je večkrat deloma obnovil, deloma izpopolnil. Glavne akcije, s katerimi se je bavil, so bile sledeče: Volitve v bolniško blagajno v Trstu; ustanovitev izobraževalnih društev pri Sv. Ivanu in na Greti; vseučiliško vprašanje; slovensko ljudskošolsko vprašanje v Trstu; razne manifestacije; deželnozborske volitve v Trstu 1909; ožje volitve 1909; državnozborske volitve v III. okraju; goriške volitve 1908. Mnogo dela je imel z ustanovitvijo in z izdajanjem Delavskega Lista. Ob raznih prilikah je politični odbor prirejal shode v mestu in okolici, pred ustanovitvijo goriške deželne organizacije tudi po Goriškem. Posređoval je pri imenovanju slovenskega strokovnega tajnika v Trstu. Obširno je sodrug Regent poročal o delovanju socialističnih poslancev v tržaškem deželnem zboru.

Sodruga Avg. Novak je podal sledeče tajniško poročilo:

Od zadnje okrajne strankine konference, ki se je vršila dne 26. januarja 1908, je posloval odbor, izvoljen na tej konferenci skozi 14 mesecev, t. j. do 12. marca 1909; od tega dneva pa drugi pol. odbor, ki je bil izvoljen na strankinem shodu, do danes. Delovanje pol. odbora I. dobe obsega v prvih dveh mesecih 12 sej pol. odbora, 1 skupno sejo s strokovno komisijo, 1 skupno sejo s pol. odborom italijanske stranke. Polit. odbor je delegiral agitatorje iz svoje srede v razne kraje na Goriško v času deželnozborskih volitev, bavil se je na svojih sejah večidel s svojim glasilom »Delavski List«, z goriškimi deželnozborskimi volitvami in z istrsko volilno reformo. Delovanje političnega odbora II. poslovalne enoletne dobe obsega 22 sej političnega odbora, 2 seji s političnim odborom italijanske sekcije, cije in strok. komisijo, 1 sejo z društvom »Ljudski oder«, 1 sejo s zastopnikom osredn. izvr. odbora, 1 sejo s zastopnikom goriškega pol. odbora, 5 sej s hišno upravo in raznimi zastopi, 2 seji s pol. odb. ital. sekcije, strokovno komisijo in zastopi železničarske organizacije, 2 seji z »Odborom slovenskih staršev«, 12 sestankov z zaupniki in strankinimi pristaši, 3 javne shode s predmetom »Zadnji politični dogodki in deželnozborske volitve«, 1 javni shod s predmetom »Otvoritev parlamenta in delavstvo«, 1 javni shod s predmetom »Narodno vprašanje in Jugoslavi«, 4 javne shode s predmetom »Delovanje tržaških socialističnih poslancev v deželnem zboru in mestnem svetu«. Polit. odbor je organiziral agitacijo v okolici za deželnozborske volitve tržaške, agitacijo v predmestju III. vol. okraja za nadomestno volitev v državni zbor. Zastopan je bil: na strankinem zboru in na jugoslovanski konferenci v Ljubljani, na deželni konferenci ital. sek. v Trstu, na deželni konferenci ital. sek. v Gorici, na deželni konferenci nemške sek. v Trstu, na 5 sestankih za izvolitev delegatov na današnji konferenci, pri ustanovitvi izobraževalnega društva na Greti, pri ustanovitvi izobraževalnega društva pri Sv. Ivanu, pri ustanovitvi zadružne gostilne »International«.

Sestavil je poslovnik za zaupniški zbor, agitiral v vsakem slučaju za strankino glasilo, vedno bil v dotiki z izvrševalnim osrednjim odborom v glavnih vprašanjih, pridružil si je 5 članov iz zaupniškega zbora in enega člana za notranja dela.

Demisionirali so v teku zadnje dobe: 2 predsednika političnega odbora in 1 član kontrole.

Blagajniško poročilo je podal sodrug Štolfa.

O delovanju političnega odbora se je razvila obširna debata, katere so se udeleževali sodrugi Anton Jernejčič, Gaspari, dr. Ferfolja, Hafner, Sošič, Fran Jernejčič, Žigon, Avgust in Fran Novak, Etb Kristan, Petejan, Govka, Hafner, Bahun. Zaključno besedo je imel sodrug Regent. V kontrolno komisijo so se izvolili sodrugi Šešek, Sošič in Lovka, v komisijo za pregledovanje mandatov pa sodrugi Vencajz, dr. Ferfolja, Fran Jernejčič. Poročilo pol. odbora se je soglasno vzelo na znanje.

Na to je podal sodrug dr. Ferfolja jako zanimiv referat o ljudskem štetju ki ga objavimo posebej.

S tem se je prekinilo zborovanje ob pol 1. opoldne.

Na popoldnevni seji je kontrolna komisija predlagala absolutorij blagajniku, kar se je soglasno odobrilo.

Mandatna komisija je poročala, da je na konferenci 50 delegatov, 1 zastopnik izvrševalnega odbora, 1 zastopnik nemške organizacije (zastopnik italijanske stranke je moral po opravih oditi), 2 zastopnika goriske deželne organizacije in 1 zastopnik strokovne komisije. Poročilo se je vzelo na znanje.

Razvila se je debata o ljudskem štetju, v katero so posegli sodrugi Regent, Petejan, Av. Novak, Bahun Etb. Kristan.

Sprejela se je sledeča

RESOLUCIJA:

Konferenca odobrava načela, izražena v referatu in debati o ljudskem štetju, prepušča pa izvrševalnemu odboru jugoslovanske soc.-dem. stranke v Ljubljani, da izda navodila za enotno akcijo cele stranke.

Potem je poročal sodrug Regent o organizaciji, agitaciji in tisku. Tudi o tej točki je bila debata prav obširna in so se je udeležili sodrugi dr. Ferfolja, Gaspari, Kopač, Kermelj, Hafner, Bizjak, Fran Novak, Bahun, Ant. Jernejčič, Etb. Kristan in Regent.

Soglasno sta se sprejeli sledeči

RESOLUCIJA:

1. Današnja konferenca sklene:

Ozirajoč se na dejstvo, da je politična organizacija, ki jo je pričel snovati dose-danji politični odbor v smislu strankinih pravil, za tukajšnje razmere za sedaj edino mogoča in uspešna, nalaga bodočemu političnemu odboru

1. da nadaljuje gradnjo politične organizacije v smislu, ki mu je sledil dosedanji politični odbor;

2. da zaradi nadaljnega razvoja stranke izdela v teku treh mesecev po vzorcu italijanskih socialističnih mladeniških organizacij načrt, po katerem naj se združi vsa sedaj v naših vrstah se nahajajoča mladina v posebno mladinsko organizacijo, kateri naj v tem času izdela pravila, poslovnik in določi delokrog;

3. da uredi tesnejše odnose med pol. in strok. organizacijami, tako, da postane vsak član tudi član one organizacije;

4. da otvori šolo za agitatorje;

5. da uprizori in neprestano vzdržuje akcijo proti alkoholizmu med delavstvom, na prihodnji konferenci pa o uspehu poroča;

6. da organizira kolportazo in naročanje „Rdečega Prapora“.

II. Konferenca priznava potrebo kulturne organizacije in dela za splošno nabrazbo delavnega ljudstva; pozivlja sodrugi, da pristopajo v velikem številu društvu »Ljudski oder« in drugim socijalističnim delavskim izobraževalnim društvom; izjavlja, da je dolžnost sodrugov, v vseh ozirih podpirati delovanje imenovanih društev, zlasti pa poizkusno akcijo »Ljud-

skega odra« za izdajanje brošur; nalaga pol. odboru, da nadaljuje z ustanavljanjem delavskih izobraževalnih društev po okolici tržaški.

V politični odbor so bili soglasno izvoljeni sodrugi: Ivan Regent Ljudevit Vencajz, Albert Štolfa, Filip Hafner, Andrej Bahun, Miroslav Žnidaršič, Matej Škapin, Fran Novak, Ivan Lavrenčak; v kontrolo pa Avgust Novak, Fran Šešek in dr. Josip Ferfolja. Sodrugi Regent se zahvaljuje v imenu izvoljenih in apelira na podporo vseh sodrugov.

Predsednik sodrug dr. Dermota izraža v imenu konferenčne simpatije bojujočim zidarjem na Nemškem, resumira delo konference in pozivlje vse sodrugi na resno delo za izvršitev sklepov.

S tem zaključuje konferenco ob 6. uri zvečer.

Velika nesreče vsled nevitke.

20 delavcev mrtvih.

Iz Weiza se poroča o strašni nesreči, ki se je zgodila v petek ponoči v rabski soteski na stajerskem. Za povečanje tvorniških električnih sil v Weizu se gradi v omenjeni soteski velika vodna naprava. Dela ima stavbna tvrdka Bruss in tov. Napraviti se ima rov skozi skalo, da dobi voda primeren strmec. Na ta način bi se pridobilo tisoč konjskih sil. Za odvod reke je nad takozvanim knežjim mlinom napravljena jez. Pod mlinom so stale tri barake. Ena je služila izključno za slanovalje delavcev, ki so večino ma Hrvacije. V drugi je bila tudi kovačnica. Obe sta stali tik struge Rabe. V tretji baraki, ki leži nekoliko više, so pomožni stroji.

O polnoči je zadivjala nad sotesko strašna nevihta, ki je zadela zlasti občine Plenzengreut, Breitenau, Wallhütten, Schöckelgraben, Böllinggraben, Geigental, Bürgstall, Arzberg in gorenjo rabsko dolino. V Plenzengreutu in Wallhüttenih so morali prebivalci nekatere hiše hipoma zapustiti in zbežati na visje kraje. Vodovje je odneslo mlin, žago, ves les in vse mostove. Raba se je izpremenila v deroč veletok. Pri jezu se je nagrmadilo do 1000 kubičnih metrov lesa, debelja drva i. t. d. Voda se je zajezila in nastalo je hipoma velikansko jezero. Delavci, ki so po težkem delu mirno spali, niso imeli pojma, kaj se godi. Okrog 1/2 2. ponoči je vodovje prodrlo skozi rov ter se udrlo čez barake, pa vse uničilo in odneslo s seboj. Tudi speče ljudi. V kratkih minutah so bili mrtvi. Štirinajst mrtvičev so našli, sedem jih pogrešajo. Mrtvi so delavci Ilija Radulović, Ilija Moravič, Petar Moravič, Franjo Logac, Martin Bondič, Franjo Ferenc, Gjurjo Marović, Sava Marović, Gjurjo Stančič, Ilija Stipanović, Martin Vukelič, Mile Marović, Franjo Brelen. Ime štirinajstega ni znano. Tudi za ostale, ki jih pogrešajo, mislijo, da so mrtvi. Sedem izmed njih je bilo oženjenih. Pet jih je imelo družino s seboj. Našli so tudi žensko truplo brez glave.

Po nekem poročilu od sobote večer pogrešajo še dvanaest oseb.

V motorni hiši in v rovu II. so nekatere delavci slučajno še pravočasno opazili nevarnost in se rešili.

Odprto pismo

stavbenemu ravnateljstvu južne železnice na Dunaju.

Prošnja prognih obhodnikov, ki je bila že pred enim mesecem poslana stavbenemu ravnateljstvu južne železnice na Dunaju, je menda že popolnoma zaprašena na ravnateljstvu mizi.

Skraini čas je že, da kompetentno mesto odgovori na to prošnjo.

Prizadeti.

Darilo

Povodom odhoda postajnega mojstra Ivana Maudussicha iz Tržiča so pri slovesu zbrani prijatelji odhajajočega nabrali svoto 30.88 K za železničarsko strokovno glasilo naše organizacije, za kar se na tem mestu toplo zahvaljujemo.

Dne 10. maja t. l. se je v Trstu v Trstu v gostilni »International« vršil redni občni zbor vplačevalnice Trst IV.

V odbor so izvoljeni sodrugi: Josip Vidmar, predsednik; Jakob Gosetti, Gottlieb Watzin, Fran Pečnikar, Anton Fuck, Rudolf Bodewinkler, Julij Kares, Križman odborniki, Uršič, Struel, Winkler, Perinič, Čepin, namestniki.

K drugi točki dnevnega reda je poročal sodr. Kopač v slovenskem in nemškem jeziku o potrebi in koristi organizacije in o njenih nalogah za bodočnost.

Razložil je navzočim tudi okrožnico centrale glede uvedanja smrtne podpore. Burno odobravanje je sledilo govornikovim besedam.

Vršijo se sledeči shodi

Dne 3. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v delavskem domu v Trstu društven shod skupine Trst I. z dnevnim redom:

1. Naši bodoči cilji in organizacija.
2. Bolniška podpora za člane skupine Trst I.
3. Raznoterosti.

Ker je dnevni red jako važen, pozivljamo sodrugi, da se polnoštevilno vdeležijo tega shoda.

ODBOR.

V Št. Petru n/Kr. se vrši v nedeljo 12. junija t. l. ob 3. uri popoldne občni zbor tamošnje krajevne skupine z običajnim dnevnim redom.

Vršili so se sledeči shodi

In zborovanja

Borovnica. V nedeljo dne 8. majnika je sklicala naša podružnica javen društven shod, ki je jako lepo uspel.

Shod je bil sklican za 4. uro popoldan, velika dvorana v. gostilni gospoda Klemenca je bila pa že veliko preje popolnoma zasedena, tako, da je predsednik sodr. Simončič lahko točno ob napovedani uri otvoril shod. Storil je to s primernim nagovorom ter naznanil dnevni red, ki se je glasil: *Položaj delavnega ljudstva in njegove zahteve*. Ker sta bila na shod povabljeni tudi sodr. Kocmur in Petrič iz Ljubljane, je predsednik dal besedo prvemu k dnevnemu redu.

Sodr. Kocmur je pričel v poljudnih besedah navzočim tolmačiti položaj delavstva v obče. V tem trenutku se pa odpro vrata in s svojim prihodom nas je »počastil« bo rovniški gosp. kaplan. Ker se je postavil poleg govornika k vratom, ga je slednji uijudno povabil, da se vsede, kar je konečno tudi sprejel. Nato je sodr. Kocmur nadaljeval svoja izvajanja in da so ga ljudje razumeli, je dokazovalo neprestano pritrdjevanje. Tudi gosp. kaplan je nemo pritrdjeval, ter s tem potrdil Kocmurjevo kritiko naših gospodarskih in političnih razmer. Ob 5. uri se je gospod odstranil, ker je imel baj drugod opravila, shod se je pa nadaljeval. Sodr. Kocmur je poslušalcem narisal današnje delavčev stanje, kakor je, ob enem pa tudi raztolmačil kakošno bi lahko bilo in povdarjal ona sredstva, ki bi bila v stanu rešiti delavske sloje iz kapitalističnih spon, v katerih ječi.

Za njim je povzel še sodr. Petrič besedo, ki je dejal, da ne zadostuje, če delavci le od časa do časa prisostvujejo prirejenim shodom, temveč, da morajo skušati nepo-

polno izobrazbo izpopolniti z dobrim in neodvisnim delavskim čtvom. Le če se združijo v močni organizaciji in izpolnijo svoje duševne zmožnosti, potem bo mogoče pričakovati uspešnih bojov napram kapitalizmu, ki nas tlači vsaki dan huje. Sredstva v dosego tega cilja so: *politična, strokovna in gospodarska organizacija*, ki so ena od druge odvisne in le s pomočjo teh se bode delavstvo v doglednem času rešilo meščanskega in klerikalnega jerobstva.

Zbrani so sledili izvajanjem z vidnim zanimanjem in upamo, da je seme padlo na plodna tla in bo toraj tudi sad dozorel. Ko se je konečno ljudem dalo nekaj nasvetov, kako naj pripravijo tla za bodoče organizacije in se jih opozorilo tudi na zakonske določbe, katere je treba vpoštovati, je sohr. Simončič ob 7. uri zvečer zaključil shod, pozivajoč navzoče, da se tudi prihodnjih prireditelj udeleže v tako lepem številu.

Ljudje so se razšli v najlepšem redu, ter s tem dokazali, da so se tudi pri nas razmere precej spremenile. Običajno pijančevanje, ki sledi navadno klerikalnim prirediteljem je izostalo in že iz tega se da posneti, da ljudje pojmiyo resnost časa v katerem živimo.

Zeleti bi le, da se take priredbe večkrat obnové, poleg tega pa tudi, da bi se pričelo tudi naše delavstvo pečati več z zdravim čtvom kakor doslej. Vse sile bo treba napeti, da se iztrebi vsak zdrav duševni razvoj ovirajoče časopise iz delavskih stanovanj. V stanovanje delavca sliši le delavsko časopisje in to je pri nas »Rdeči Prapor« in »Železničar«, katera naj bi tudi vsaka železničarska družina naročila in čitala.

Le oni narod lahko samozavestno gledal v bodočnost, ki stoji duševno na višini časa.

Strokovno gibanje.

Bosanski železničarji so ustanovili svoje lastno glasilo »Bosansko-hercegovački Železničar«, kojega prva številka je izšla 1. maja t. l. in izhaja enkrat v mesecu. List bo gotovo ustrezal potrebam vseh bosansko-hercegovskih železničarjev, ker vsebuje članke v srbo-hrvščini in nemščini.

Želimo mlademu bratskemu glasilu mnogo in lepega uspeha.

Listnica uredništva.

Kanal. Radi pomanjkanja prostora prihodnjič.

Podružnica Spodnja Šiška priredi v ponedeljek, dne 6. junija ob 1/8. uri zvečer v steklenem salonu gostilne Reininghaus v Spodnji Šiški svoj

Redni mesečni shod

Dnevni red:

1. Poročilo predsedstva.
2. Predavanje: Kmetijski panti na Slovenskem. Predava sohr. Etbin Kristan.

Ker je snov jako zanimiva in poučna in je na tem shodu le nadaljevanje sobotnega predavanja v areni »Narodnega doma«, zato prosimo vse sodruge, da se udeleže tudi sobotnega shoda podružnice »Ljubljana«. Zelo koristno bi bilo tudi za ženske če bi se teh predavanj udeležile, za kar tudi prosi

Odbor.

Društvena naznanila.

Podružnica »Ljubljana« priredi v soboto, dne 4. junija ob 1/8. uri zvečer v areni »Narodnega doma« ob Bleiweisovi cesti svoj

Redni mesečni shod

Dnevni red:

1. Poročilo predsedstva.
2. Predavanje: Kmetijski panti na Slovenskem. Predava sohr. Etbin Kristan. Na mnogobrojni obisk vabi

ODBOR.

Svarilo

Koder se prodajajo ponaredbe, naročite

Naravnost od izdelovalnice pod naslovom:

„FLORIAN“, Ljubljana.

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost „ „ 4.80

Postavno varovano.

ODVETNIK

Dr. FRAN ŠOLAR

je otvoril

svojo odvetniško pisarno

V TRSTU

Ulica Farneto štey. 3. II. nadstr.

Restaurant

INTERNATIONAL

(Zadružna delavska gostilna)

TRST

Via Giovanni Boccaccio štey. 25

Vsakovrstna pristna vina

Izborno preskrbljena kuhinja z gor-

==== kimi mrzlimi jedili ====

☛ Cene zmerne ☛

Gostom na razpolago razni časopisi

==== Shajališče vseh sodrugov ====

==== posebno železničarjev. ====

Fran Uršič

krojaški mojster

Spodnja Šiška ————— Kolodvorska cesta št. 111
se priporoča gospodom železničarjem v napravo uniform in civilnih oblek po najnižjih cenah. Solidna postrežba.

VSI SLOVENC V SLOVENSKO TRGOVINO! V. DOBAUSCHER

Trst, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente)

Zaloga izgotovljenih oblek in perila za moške. Kupujem v veliki množini od prvih tovarn, prodajam mnogo in imam male stroške ter mi je tako omogočeno prodajati po

neverjetno nizkih cenah

Za novo sezono, velikanski prejemki blaga, 5000 oblek za moške in dečke od K 14.— do 60.— Izven tega bogata izbira kostumov, površnikov, jopičev, telovnikov, hlač, srajc, jopič, spodnjih hlač, nogavic, ovratnikov, manšetov, halj, montur (terlis) in vsih drugih predmetov za moške. — Specijaliteta lastnega izdelka za delavce; srajce z kormonskega oxforda ter močne hlače in spodnje hlače. — Zgotovljajo se obleke za moške po meri.

Lasna krojačnica — Vse po nizkih cenah

==== Govori se slovensko ====

Priporočam se najtopleje za Vašo blagohotno podporo.

==== Priporoča se ====

restavracija „pri Levu“

na Marije Terezije cesti št. 16.

==== v Ljubljani ====

Točijo se pristna domača dolenska, štajerska in goriška vina in puntigamsko marčno vino

Dobra kuhinja, zmerne cene

Na razpolago je tudi kegljišče.

Cenjenim društvam priporočam salon za shode, veselice itd.

Ivan Kalan,
restavrater.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

==== Napitnina je odpravljena. ====

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.